

Н. М. Гапак, С. С. Слава

Кластеризація субрегіонів за активністю підтримки пріоритетних видів економічної діяльності: емпірична модель на прикладі Закарпатської області

Визначено напрями формування кластерів пріоритетних видів економічної діяльності в Закарпатській області на основі застосування емпіричного (опитування) та економетричного (кластеризація методом k -середніх і деревоподібна кластеризація) підходів. Обґрунтовано, що в області доцільно створити чотири кластери: сільськогосподарсько-харчовий, туристичний, машинобудівний і лісопромисловий. Враховуючи активність підтримки місцевою владою розвитку пріоритетних видів економічної діяльності в Закарпатті, здійснено рівневу кластеризацію субрегіонів (районів і міст обласного підпорядкування) області на основі їх поділу на чотири групи. Застосування цього підходу дозволило чітко розмежувати і згрупувати субрегіони за кількістю і ступенем підтримки розвитку пріоритетних видів діяльності. Узагальнено економічні характеристики кожної з груп рівнів кластеризації субрегіонів. Акцентовано увагу на тому, що набір інструментів підтримки економічного розвитку субрегіону залежатиме також і від згаданих характеристик кластерних груп.

Ключові слова: кластеризація, пріоритетний вид діяльності, субрегіон, економічний розвиток, інструменти підтримки економічного розвитку.

На сучасному етапі реалізація регіональної економічної політики в Україні характеризується низкою проблем (адміністративно-територіальна, бюджетна реформи, необхідність інфраструктурного оновлення, асиметрія структурного розвитку регіонів, незадовільна інституційна структура економіки тощо). Саме вирішення останніх дозволить підвищити ефективність регіональної політики та отримати конкретний соціально-економічний ефект.

Одним з механізмів економічного розвитку є кластеризація економіки. Понад кілька десятиліть у багатьох країнах світу впроваджуються в економіці мережеві структури – кластери – як на місцевому, регіональному, так і на національному рівнях. Зусилля з їх створення не завжди успішні через складність процесу, економічними можливостями та умовами конкуренції, проте ця модель стає все більш затребуваною у зв'язку з глобалізацією.

Український досвід створення кластерів нараховує понад 15 років, а така практика наразі розвивається у Хмельницькій, Сумській, Харківській, Одеській, Рівненській, Івано-Франківській, Волинській, Полтавській, Херсонській і Львівській областях. Найбільшого поширення набули виробничі та туристичні кластери, проте також є й інноваційно-технологічні (наприклад, останній був створений у Львові у 2010 р.).

Міжнародний досвід засвідчує, що регіональні й місцеві органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування можуть значно як сприяти кластеризації на регіональному і місцевому рівні виробничих відносин, так і навпаки, нівелювати зусилля щодо економічного кластерування, проводячи політику декластеризації. Перешкодою формування на регіональному й місцевому рівнях кластерних утворень є також переважаючий командно-адміністративний стиль управління обласних і районних державних адміністрацій, схильність чиновників до застосування звичних їм методів управління й господарювання. Натомість перевагу слід віддавати пошуку і впровадженню інноваційних рішень, ініціатив і підходів, які дають можливість структурно перебудувати й модернізувати регіональні й місцеві господарські комплекси.

Дослідженням різних аспектів функціонування кластерних утворень займалися такі вітчизняні вчені, як М. Войнаренко [1], В. Геєць [2], В. Семиноженко [3], О. Крайник [4], С. Соколенко [5], О. Тищенко [6], В. Дубовик [7], О. Кузьмін

[8], Н. Мікула [9], Л. Чернюк, Д. Клиновий [10] та ін. Ними, зокрема, глибоко опрацьовані теоретичні аспекти здійснення економічної кластеризації. Так, Н. А. Мікулою та В. Б. Базилюком акцентовано увагу на кластерах як найоптимальніших організаційних формах територіального розвитку [9]. Низкою українських дослідників обґрунтовано взаємозв'язок формування кластерів з підвищенням рівня конкурентоспроможності регіонів [1-2; 4-6; 10]. Кластерні моделі економіки та їх вплив на інноваційний розвиток також окреслені у низці праць [3; 7-8]. Разом з тим питання практичного застосування цього механізму регіонального економічного розвитку потребують ширшого аналізу. Також потрібно зауважити, що такий кластерний аналіз для Закарпатської області здійснювався тільки у розрізі деяких видів економічної діяльності. Крім того, врахування аспектів підтримки певних видів діяльності при цьому практично не здійснювалося.

Тому метою дослідження є кластеризація субрегіонів на основі їх активності у підтримці розвитку пріоритетних видів економічної діяльності.

Методологія проведеного аналізу включає опитування місцевих і регіональних органів влади Закарпатської області. При цьому відповідна вибірка складає 100%, тобто охоплено всі райони (13) та міста обласного підпорядкування (5), – разом 18 об'єктів. Структура анкети побудована, враховуючи 7 пріоритетних видів діяльності в області, а саме: сільське господарство, харчова промисловість, лісове господарство, деревообробка, виробництво меблів, машинобудування і туризм [11]. Основні питання були спрямовані на виявлення застосовуваних і необхідних інструментів підтримки економічного розвитку, проблем і бачення розвитку. Друга частина аналізу проведена за допомогою таких методів економіко-математичного моделювання, як кластеризація методом *k*-середніх і деревовидна кластеризація.

Концепцією створення кластерів в Україні закладається як основа те, що кластери характеризуються високою конкурентоспроможністю на світовому ринку та сприяють ефективному розвитку регіонів у межах країни. Ефективність кластерів забезпечується за рахунок використання географічної концентрації взаємопов'язаних галузей, консолідації зусиль промисловості і наукових центрів. Досвід створення кластерів переконує в перспективності такого підходу до розвитку економіки. При цьому в концепції передбачені як основні пріоритети такі види кластерів [12]: виробничі, інноваційно-технологічні, туристичні, транспортно-логістичні.

Для пріоритетних видів діяльності Закарпатської області, відповідно, доцільно створити виробничі (для сільського господарства, харчової промисловості, лісового господарства, деревообробної промисловості, машинобудування та виробництва меблів) та туристичні кластери (для туризму і рекреації).

Так, враховуючи емпіричний та економетричний підходи щодо аналізу отриманої в ході дослідження інформації, можна визначити такі напрями формування кластерів у Закарпатській області (табл. 1).

У таблиці представлено лише ті субрегіони, у яких ті чи інші пріоритетні види діяльності виявилися найбільш перспективними, сприятливими з точки зору застосовуваних інструментів підтримки економічного регіонального розвитку, розуміння та виявлення місцевою владою проблем, а також бачення нею перспектив розвитку. При цьому такими виявилися 10 районів і 3 міста, перераховані вище (табл. 1). Такі об'єкти кластеризації, як м. Берегово, м. Хуст, Рахівський, Свалявський і Хустський райони, сюди взагалі не потрапили.

Найбільше субрегіонів (6) з найактивнішою підтримкою місцевої влади представлено у туристичному кластері, по 5 субрегіонів – у сільськогосподарському та харчової промисловості. Третє місце у рейтингу кластерування субрегіонів з найактивнішою підтримкою місцевої влади займають машинобудування та лісове господарство – відповідно по 4 об'єкти (табл. 2).

Таблиця 1

Матриця кластерування пріоритетних видів діяльності в Закарпатській області за районами

Пріоритетний вид діяльності Район, місто	Сільське господарство	Харчова промисловість	Лісове господарство	Деревообробна промисловість	Виробництво меблів	Туризм і рекреація	Машинобудівна галузь
Ужгородський район	+	+	+		+	+	+
Мукачівський район	+	+	+	+	+	+	+
Виноградівський район	+	+	+	+			+
Іршавський район	+					+	
Берегівський район	+						
Великоберезнянський район				+			
Перечинський район						+	
Міжгірський район						+	
Тячівський район						+	
Воловецький район			+				
м. Мукачеве		+					
м. Ужгород		+					
м. Чоп							+

Таблиця 2

Ранжування кластерів Закарпатської області за кількістю об'єктів

Кластер	Кількість субрегіонів	Рейтинг
Туристичний	6	1
Сільськогосподарський	5	2
Харчової промисловості	5	2
Машинобудівний	4	3
Лісового господарства	4	3
Деревообробний	3	4
Виробництво меблів	2	5

Оскільки сільське господарство та харчова промисловість логічно є взаємопов'язаними та утворюють один виробничий макрокомплекс, займають другу позицію у рейтингу кластерів за кількістю субрегіонів з активною підтримкою місцевою владою економічного розвитку (крім того, три субрегіони з семи у цих переліках збігаються – це Ужгородський, Мукачівський і Виноградівський райони), то доцільно говорити про формування єдиного сільськогосподарсько-харчового кластера.

Що стосується лісового господарства (яке займає третє місце за масовістю у рейтингу кластеризації), то воно логічно більше пов'язане з такими видами діяльності, як деревообробна промисловість і виробництво меблів. Ці три види діяльності теж можуть утворювати один макрокластер з повним циклом виробничого процесу – від вирощування лісу до виробництва кінцевої продукції (меблів). Проте повний комплекс цих видів діяльності (за активністю відповідей респондентів) наявний лише у Мукачівському районі, тоді як ці види діяльності так чи інакше представлені у п'яти субрегіонах.

Тому до трійки лідерів у Закарпатській області доцільно віднести саме туристичний, сільськогосподарсько-харчовий і машинобудівний кластери.

Для групування субрегіонів за пріоритетними видами діяльності адміністративні одиниці Закарпаття було віднесено до однієї з чотирьох груп субрегіонів (рівнів кластерів):

- 1-й рівень кластера: райони, що мають найбільшу активність підтримки місцевою владою розвитку пріоритетних видів діяльності;
 2-й рівень кластера: райони, що мають хорошу активність підтримки розвитку пріоритетних видів діяльності;
 3-й рівень кластера: райони, що мають достатню активність підтримки розвитку пріоритетних видів діяльності;
 4-й рівень кластера: райони, що мають найменшу активність підтримки розвитку пріоритетних видів діяльності.

Рівнево-кластерний аналіз субрегіонів Закарпатської області у розрізі пріоритетних видів діяльності показав, що є один субрегіон, який потрапив по усіх пріоритетах у перший рівень кластера (район з найбільшою активністю підтримки): Мукачівський район. Також дуже наближеним до нього у цьому аспекті є Ужгородський район, який по всіх позиціях, крім деревообробної промисловості (по якій перебуває на другому рівні кластера), потрапляє теж до першого рівня кластера (табл. 3).

Таблиця 3

Рівневе кластерування субрегіонів Закарпаття
 за ступенем активності підтримки розвитку пріоритетних видів діяльності

Субрегіон	Місце рейтингу	Кількість пріоритетних видів діяльності у відповідному рівні кластера			
		1-му	2-му	3-му	4-му
Мукачівський район	1	7	0	0	0
Ужгородський район	2	6	1	0	0
Виноградівський район	3	5	1	1	0
Іршавський район	4	2	2	2	1
м. Ужгород	5	1	6	0	0
м. Мукачеве	6-7	1	4	2	0
Тячівський район	6-7	1	4	2	0
Міжгірський район	8	1	3	3	0
В. Березнянський район	9-10	1	3	1	2
м. Чоп	9-10	1	3	1	2
Воловецький район	11	1	2	4	0
Перечинський район	12	1	2	2	2
Берегівський район	13	1	0	4	2
Свалявський район	14	0	6	1	0
м. Хуст	15	0	3	2	2
Рахівський район	16	0	2	3	2
м. Берегово	17	0	1	4	2
Хустський район	18	0	0	3	4

На основі здійсненого аналізу субрегіони Закарпаття умовно можна поділити на 4 кластерні рівні.

До першого рівня кластера («райони з найбільш активною підтримкою місцевого економічного розвитку») однозначно належать «піонери» серед субрегіонів (Мукачівський, Ужгородський і Виноградівський райони), що:

- займають перші три місця рейтингу;
- мають найбільшу кількість видів діяльності, які потрапляють до першого рівня кластера (від 5 до 7);
- не мають жодного виду діяльності у четвертому рівні кластера (тобто жодного пріоритетного виду діяльності, по якому цей субрегіон має найменшу активність підтримки з боку місцевої влади);
- із суттєвим відривом перебувають в авангарді рейтингу.

До другого рівня кластера («райони з хорошим рівнем підтримки місцевого економічного розвитку») потрапили 5 субрегіонів (Іршавський район, Ужгород, Мукачеве, Тячівський район, Міжгірський район), які:

- а) посідають 4-8 місця;
- б) мають 1-2 види діяльності у першому рівні кластера;
- в) не мають жодного виду діяльності у четвертому рівні кластера (за винятком Іршавського району, де до четвертого рівня кластера потрапила деревообробна промисловість, проте ця обставина «компенсується» тим, що тільки в цьому районі з цієї групи до першого рівня кластера увійшло 2 види діяльності);
- г) замикають собою першу половину рейтингу субрегіонів Закарпатської області.

До третього рівня кластера («райони з достатнім рівнем підтримки місцевого економічного розвитку») включено 6 субрегіонів (Великоберезнянський район, Чоп, Воловецький, Перечинський, Берегівський і Свалявський райони), що характеризуються такими ознаками:

- а) 9-14 місце в рейтингу субрегіонів Закарпаття;
- б) мають 1 вид діяльності, що потрапив до першого рівня кластера (за винятком Свалявського району, у якому такого виду діяльності немає);
- в) мають 2 види діяльності, що потрапили до четвертого рівня кластера (за винятком Воловецького та Свалявського районів, у яких таких видів діяльності немає);
- г) відкривають другу половину рейтингу субрегіонів Закарпаття.

Окремо слід виділити Свалявський район, який хоча й немає жодного виду діяльності у першому рівні кластера (що характерно для субрегіонів четвертого рівня кластера), проте немає й жодного виду діяльності у четвертому рівні кластера (що переважно характерно для субрегіонів третього рівня кластера). Крім того, 6 із 7 пріоритетних видів економічної діяльності належать до другого рівня кластера, 1 вид діяльності – до третього рівня. Враховуючи це, Свалявський район доцільно віднести не до четвертого рівня кластера, а третього.

До четвертого рівня кластера («райони з найменшою активністю підтримки місцевого економічного розвитку») належать 4 субрегіони (Хуст, Рахівський район, Берегово і Хустський район), які:

- а) посідають 15-18 місця та замикають собою рейтинг;
- б) не мають жодного виду діяльності, що потрапляє до першого рівня кластера;
- в) мають 2 і більше видів діяльності, що потрапляють до четвертого рівня кластера.

Мукачівський район Ужгородський район Виноградівський район	Іршавський район м. Ужгород м. Мукачеве Тячівський район Міжгірський район
В. Березнянський район м. Чоп Воловецький район Перечинський район Берегівський район Свалявський район	м. Хуст Рахівський район м. Берегово Хустський район

Рис. 1. Рівнева кластеризація субрегіонів Закарпатської області за активністю підтримки пріоритетних видів діяльності

Отже, загальна візуалізація рівневої кластеризації субрегіонів області виглядатиме таким чином (рис. 1):

Таким чином, з 18 об'єктів кластерного аналізу, 3 субрегіони (17%) потрапили до першого рівня кластера, 5 субрегіонів (28%) – до другого рівня кластера, 6 субрегіонів (33%) – до третього рівня кластера і 4 субрегіони (22%) – до четвертого рівня кластера. Тобто, 11 субрегіонів (61%) в цілому займають середні позиції в кластерах, 7 субрегіонів (39%) – крайні (від найактивнішої підтримки пріоритетних видів діяльності місцевою владою до найпасивнішої). Отже, рівнева кластеризація виявила кількісну асиметрію групування

об'єктів аналізу щодо активності підтримки пріоритетних видів діяльності місцевою владою.

Метод кластеризації дозволяє окреслити пріоритетність напрямів розвитку економіки регіону, а рівнево-кластерний аналіз субрегіонів області (враховуючи види економічної діяльності) вказує на доцільність проведення у різних групах відмінної регіональної / місцевої економічної політики, враховуючи особливості субрегіонального розвитку. Саме врахування субрегіональних особливостей, зокрема рівня економічного розвитку, з одного боку, і використання відповідних інструментів підтримки економічного розвитку, з другого, – є доцільним етапом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Войнаренко М. П. Кластери в економіці: аналіз теорії і практики : монографія / М. П. Войнаренко. – Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2008. – 220 с.
2. Геєць В. М. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але на сьогодні ще до кінця не вивчена / В. М. Геєць // Економіст. – 2008. – №10. – С. 10-11.
3. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків : Константа, 2006. – 272 с.
4. Крайник О. П. Кластери як інструмент економічного розвитку регіону / О. П. Крайник // Демократичне врядування : [електрон. зб. наук. пр.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентіві України. – 2010. – Вип. 5. – Режим доступу : <http://lvivacademy.com/visnik5/fail/+Krajnyk.pdf>
5. Соколенко С. І. Проблеми і перспективи посилення конкурентоспроможності економіки України на основі кластерів / С. І. Соколенко // Економіст. – 2008. – №10. – С. 31-35.
6. Тищенко О. М. Кластери як вектор розвитку економіки: організація, сутність і концепції / О. М. Тищенко // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2010. – Вип. 21. – С. 74-80.
7. Дубовик В. С. Формування інноваційних кластерів як методу активізації інноваційної діяльності в економіці регіону / В. С. Дубовик // Продуктивні сили України. – 2009. – №1. – С.153-163.
8. Кузьмін О. С. Кластери як чинник інноваційного розвитку підприємств і територіальних утворень / О. С. Кузьмін, В. Й. Жежуха // Економіка України. – 2010. – №2. – С.14–23.
9. Мікула Н. А. Сучасні підходи до визначення сутності та класифікації кластерів [Електронний ресурс] / Н. А. Мікула, В. Б. Базилюк // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія: Економічні науки : зб. наук. праць. – 2011. – №1. – С. 71-77. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nz_2011_1_13.pdf
10. Конкурентоспроможність регіонів України (методологія і практика) / за наук. ред. Л. Г. Чернюк. – К. : Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2010. – 108 с.
11. Стратегічні пріоритети економічного розвитку регіону : монографія / за ред. В. П. Мікловди, С. С. Слави, С. В. Сембера, В. В. Паппа. – Ужгород : Вид-во ФОП Бреза А. Е., 2013-2014. – 556 с.
12. Концепція створення кластерів в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний портал Одеської обласної організації роботодавців. – 2008. – 29.08. – Режим доступу : http://biznes.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=10

References

1. Voynarenko, M. P. (2008). *Klastery v ekonomitsi: analiz teorii i praktyky [Clusters in an economy: analysis of theory and practices]*. Khmelnytskyi: Khmelnytsky National University. [in Ukrainian].
2. Heyets, V. M. (2008). *Klastery i merezhevi struktury v ekonomitsi – tema dosyt' tsikava, ale na s'ohodni shche do kintsya ne vuvchena [Clusters and network structures in an economy – a theme interesting enough, but for today yet to the end not studied]*. *Ekonomist – Economist*, 10, 10-11. [in Ukrainian].
3. Heyets', V. M., & Semynozhenko, V. P. (2006). *Innovatsiyni perspektyvy Ukrainy [Innovative prospects of Ukraine]*. Kharkiv: Konstanta. [in Ukrainian].
4. Krajnyk, O. P. (2010). *Klastery yak instrument ekonomichnoho rozvytku rehionu [Clusters as instrument of economic development of region]*. In *Demokratychnе vryaduvannya [Democratic management]: Vol. 5*. Lviv : The Lviv Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration. Retrieved from <http://lvivacademy.com/visnik5/fail/+Krajnyk.pdf> [in Ukrainian].
5. Sokolenko, S. I. (2008). *Problemy i perspektyvy posylennya konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy na osnovi klasteryv [Problems and prospects of strengthening of competitiveness of economy of Ukraine are on the basis of clusters]*. *Ekonomist – Economist*, 10, 31-35. [in Ukrainian].
6. Tyshchenko, O. M. (2010). *Klastery yak vektor rozvytku ekonomiky: orhanizatsiya, sutnist' i kontseptsiyi [Clusters as vector of development of economy: organization, essence and conceptions]*. In *Teoretychni ta prykladni pytannya ekonomiky [Theoretical and applied questions of economy]: Vol. 21*. (pp. 74-80). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
7. Dubovyk, V. S. (2009). *Formuvannya innovatsiynykh klasteryv yak metodu aktyvizatsiyi innovatsiynoyi diyal'nosti v ekonomitsi rehionu [Forming of innovative clusters as method of activation of innovative*

- activity in the economy of region]. *Produktyvni syly Ukrainy – Productive forces of Ukraine*, 1, 153-163. [in Ukrainian].
8. Kuzmin, O. Y., & Zhezhukha, V. Y. (2010). Klasteri yak chynnyk innovatsiynoho rozvytku pidpryemstv i terytorial'nykh utvoren' [Clusters as factor of innovative development of enterprises and territorial formations]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 2, 14-23. [in Ukrainian].
 9. Mikula, N. A., & Bazylyuk, V. B. (2011). Suchasni pidkhody do vyznachennya sutnosti ta klasyfikatsiyi klasteriv [Modern approaches to determining of the nature and classification of clusters]. In *Naukovi zapysky Ukrainy'skoyi akademiyi drukarstva. Seriya: Ekonomichni nauky [Scientific Notes of the Ukrainian Academy of Printing. Series: Economics]*: Vol. 1. (pp. 71-77). Lviv. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nz_2011_1_13.pdf [in Ukrainian].
 10. Chernyuk, L. H. (Ed.) (2010). *Konkurentospromozhnist' rehioniv Ukrainy (metodolohiya i praktyka) [Competitiveness of regions of Ukraine (methodology and practice)]*. Kyiv: Council for Study of Productive Forces of Ukraine of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
 11. Miklovdva, V. P., Slava, S. S., Sember, S. V., & Papp, V. V. (Eds.). (2013-2014). *Stratehichni priorytety ekonomichnoho rozvytku rehionu [Strategic priorities of economic development of the region]*. Uzhhorod: Publisher FOP Breza A.E. [in Ukrainian].
 12. Odesa Regional Organization of Employers (2008, August 29). Kontsepsiya stvorenniya klasteriv v Ukraini [Conception of creation of clusters in Ukraine]. *Official portal of Odesa regional organization of employers*. Retrieved from http://biznes.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=10 [in Ukrainian].

Hapak N. M., Slava S. S. Subregional clustering for the priority economic activities: an empirical model on the example of Zakarpattya region.

The directions for clustering of economic activities in Zakarpattya region are defined based on the empirical (survey) and econometric (clustering by k-means and tree-type clustering) approaches. The 7 fields are determined to form the clusters of the priority economic activities in Zakarpattya: agriculture, food processing, forestry, wood industry and furniture, machinery and tourism. It is proved that it is rationale to develop 4 clusters in the region: agricultural and food, tourism, machinery and wood industrial sector. Using the criteria of support intensity by local government in Zakarpattya to development of priority economic activities, level sub-regional clustering (13 districts and 5 cities of regional subordination) was done based on their 4 group-distribution. Application of this approach allowed to clearly differentiate and group the sub-regions by the number and degree of priority activities support. Thus, the appropriate analytical sample is 100%. The economic characteristics of each sub-regional group of clustering levels were generalized. The Level 1 cluster includes only 3 subregions, namely Mukachevo, Uzhgorod and Vynohradiv districts. They have the most of economic activities in Level 1 clusters – respectively 7, 6 and 5, and do not have any kind of activity that would take placed at the 4th level cluster. The 2nd level of the cluster include 5 sub-regions: Irshavsky, Tyachiv and Mizhhirya districts, Uzhgorod and Mukachevo cities, which possess the 1&2-nd priority activities in the 1st level of the cluster and have also activities in the 4th level of the cluster. Quantitatively, the largest group is the 3rd level of the cluster includes 6 sub-regions: Chop town, Velyky Berezny, Volivets, Perechyn, Beregovo and Svalyava districts. These units are generally characterized by one activity in the 1st and two activities in the 4th level of the cluster. The 4th level of the cluster includes 4 subregions (Khust city, Rakhiv, Beregovo and Khust districts), that have no priority activity in the 1st level and 2 to 4 priority economic activities in the 4th level of the cluster. The level clustering of subregions in Zakarpattya revealed a quantitative asymmetry in grouping of analytical units in regard to the support intensity by local authorities for the priority activities. It is worth to note, that at the phase of forming the new set of support to the priority economic activities the attention should be paid also to the above features of the cluster groups.

Key words: clustering, priority activity, subregion, economic development tools to support economic development.

Гапак Наталія Мирославівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет», науковий співробітник Закарпатського регіонального центру соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України (e-mail: visnyk_uzhnu@meta.ua).

Hapak Nataliya Myroslavivna – Ph.D., Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of economics of enterprise of the Uzhhorod National University, Researcher of the Transcarpathian Regional Centre for Socio-Economic and Humanitarian Research of the NAS of Ukraine.

Слава Світлана Степанівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет», заступник директора Закарпатського регіонального центру соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України (e-mail: svitlanasl@ gmail.com).

Slava Svitlana Stepanivna – Ph.D., Assoc. Prof., Professor of the Department of enterprise economics of the Uzhhorod National University, Deputy Director of the Transcarpathian Regional Centre for Socio-Economic and Humanities Research of NAS of Ukraine.

Надійшло 22.03.2015 р.